

Висш к.д. № 1/2004 г.
да се разгледа за всички
седищ 05.02.2004 г.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
Г. № 1/К.С. 1/2004
Д. № 05.02.2004

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е
ОТ АНТОН СТАНКОВ - МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 1 ЗА 2004 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА
КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 22.01.2004 г. съм конституиран като заинтересувана страна по конституционно дело № 1 за 2004 г. Делото е образувано по искане на 61 народни представители от XXXIX-то Народно събрание на основание чл. 149, ал.1 , т.1 от Конституцията. Конституционният съд е сезиран да даде задължително тълкуване на чл. 129, ал. 2 от Конституцията по въпроса : при предсрочно прекратяване на мандата на лицата по чл. 129, ал. 2 от Конституцията новоизбраният встъпва ли в мандата на предшественика си.

С посоченото определение искането е допуснато за разглеждане по същество, като е отбелязано, че то отговаря на всички установени в Конституцията и закона изисквания.

Съгласно чл. 129, ал. 2, изр. първо от Конституцията председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор се назначават и освобождават от президента на републиката по предложение на Висшия съдебен съвет за срок от седем години без право на повторно избиране. В искането си народните представители

изразяват становище, че седемгодишният мандат на тримата ръководители на съдебната власт е индивидуален, а не персонален.

По - нататък в искането се твърди, че само в рамките на императивно предвидения в конституционната разпоредба еднократен седемгодишен мандат и то - при непредвидени обстоятелства, всеки от тримата висши магистрати може да бъде заменян. В тези случаи новоназначеният довършва мандата на своя предшественик. В подкрепа на твърдението си народните представители посочват , че в този смисъл е и постоянната практика на Конституционния съд , материализирана в две негови решения - решение № 8/ 21.09.2000 г. по к. д. № 9/ 2000 г. и решение № 16/ 19.10.1999г. по к. д. № 10/1999 г.

От искането и уточненията, направени в него, се вижда, че е налице необходимост от тълкуване на конституционната разпоредба на чл. 129, ал. 2 от Конституцията. Тази необходимост се налага и предвид изразяването на различни становища по въпроса за встъпване в предсрочно прекратен мандат на тримата висши магистрати. В случая се акцентира върху това, дали новоизбраният довършва мандата на предшественика си или има свой собствен седемгодишен мандат.

Принципът на мандатност като принцип, който гарантира стабилност и независимост на публичноправния орган, е въведен в Конституцията. Мандат имат народните представители, президентът и вицепрезидентът, членовете на Конституционния съд, членовете на Висшия съдебен съвет /ВСС/, административните ръководители в органите на съдебната власт, кметовете и общинските съветници. Независимо дали става дума за мандатен орган, какъвто е Народното събрание, или за мандат на членове на конституционно установен орган, какъвто е случаят с Конституционния съд и Висшия съдебен съвет, основният смисъл на мандата е да подчертае срочността на възлагането.

Съгласно чл. 129, ал. 1 от Конституцията ВСС е единственият орган, осъществяващ кадровите промени по отношение на всички магистрати . Изключение от този принцип е предвидено в ал. 2. Такова изключение е допустимо само за три длъжности, придаващо на трима магистрати особено, непритежавано от останалите магистрати качество - председател на Върховния касационен съд, председател на Върховния административен съд и главен прокурор. Назначаването и освобождаването от тези длъжности се извършва от президента по предложение на ВСС. Този начин на назначаване и освобождаване придава допълнителна тежест на посочените

длъжности, като отчита значимостта на ръководените от тях институции.

В рамките на първите изменения на Конституцията / обн., ДВ, бр. 85/2003г/ конституционният законодател е преценил, че независимостта на съдебната власт може реално да бъде застрашена при наличието на едно пълно разграничаване на статуса на тримата висши магистрати от този на останалите магистрати. В този смисъл той логично е възприел в някои случаи еднакъв подход по отношение на всички магистрати. Това на практика е формулирано в текста на изменената ал. 3 на чл. 129, която определя условията за придобиване статут на несменяемост от магистратите. В същата алинея се уреждат изрично основанията за освобождаване от длъжност на магистратите. Нещо повече - тук изрично е предвидено, че тези основания се отнасят и за тримата висши магистрати. Налага се изводът, че съществен въпрос, отнасящ се до правното положение на магистрата - освобождаването от длъжност, вече е уреден на конституционно ниво по един и същи начин за всички магистрати, без разлика с оглед на заеманата от тях длъжност в йерархията на органите на съдебната власт.

Аргумент в посока на стремежа на конституционния законодател към известно уеднаквяване статуса на административните ръководители в йерархията на съдебната власт е и въвеждането на мандат за всички административни ръководители / чл. 129, ал. 5/, освен за тримата висши магистрати, чиито длъжности и до измененията на Конституцията бяха мандатни.

Конституционният законодател е последователен в своя подход за изравняване изискванията към най - значимите с оглед потребностите на обществото елементи от статуса на магистратите. Това проличава и по отношение на деликатната и дълги години била предмет на правни спорове материя относно имунитета на магистратите. Съгласно разпоредбата на чл. 132 от Конституцията вече е въведен така нареченият "функционален имунитет", означаващ гражданска и наказателна неотговорност на магистратите за техните служебни действия и за постановените от тях актове. "Функционалният имунитет" се разпростира върху всички магистратски длъжности без изключение. Нещо повече – съгласно ал. 4 на чл. 132, освен главният прокурор, и не по-малко от една пета от членовете на ВСС могат да отправят искане до ВСС в случаите по чл. 132. Не случайно е предвидено пълно съвпадение в характеристиката на имунитета на тримата висши магистрати с този на редовите. Но аналогията не е само дотук. По-

нататък е предвидено, че този имунитет е преодолим при едни и същи условия и по един и същи ред за всички магистрати. Това може да стане както по искане на главния прокурор, така вече, след измененията в Конституцията, и по искане на не -по малко от една пета от членовете на ВСС. Тази възможност, която Конституционният съд отне на законодателя със свое решение № 13 от 16.12.2002 г. по к. д. № 17 от 2002 г., напълно логично е възстановена на конституционно ниво и то за всички магистрати.

Конституцията предвижда индивидуален мандат както за председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор /129, ал. 2/ , така и за изборните членове на ВСС /130, ал. 4/. И в двата случая Конституцията не дава отговор на въпроса, дали при предсрочно прекратяване на мандата новоизбраният встъпва в мандата на предшественика си . По отношение на изборните членове на ВСС Конституционният съд е отговорил на този въпрос по тълкувателен път в свое решение № 16 от 19.10.1999 г. по к. д. № 10 от 1999 г. В това решение той е приел, че при предсрочно прекратяване на мандат на избран член на ВСС новоизбраният член довършва мандата на предишния.

По - горе се опитам да изложа съображения, съгласно които конституционният законодател е мотивиран към известно уеднаквяване на подхода по отношение на различните категории длъжности в йерархията на съдебната власт. Ето защо смятам , че в случаите на предсрочно прекратяване на мандата на лицата по чл. 129, ал. 2 от Конституцията аналогично следва да се приложи избраният от Конституционния съд подход по отношение изборните членове на ВСС.

По аналогичен начин Конституционният съд, с решение № 8 от 21. 09. 2000 г. по к. д. № 9 от 2000 г., се е произнесъл и във връзка с мандата на конституционния съдия в рамките на задължителното тълкуване на чл. 147, ал. 2 и чл. 148, ал. 1, т. 6 от Конституцията. Решението се отнася до мандата на съдия от Конституционния съд , който е встъпил на мястото на починал член на същия съд. За този случай в Конституцията също няма изрични разпоредби. Поради това общата разпоредба на чл. 147, ал. 2 от Конституцията за деветгодишния мандат на конституционния съдия следва да се отнася и за тази хипотеза. Конституционният съд е постановил, че заместващият съдия няма самостоятелен деветгодишен мандат, а само встъпва в мандата на предсрочно напусналия съдия и довършва този мандат.

Правното значение на предсрочно прекратения мандат следва да се преценява и с оглед ясно изразената в чл. 129, ал. 2 от

Конституцията забрана за втори мандат. От анализа на волята на конституционния законодател и в този аспект може да се направи изводът, че при предсрочно прекратяване на седемгодишния мандат на някой от тримата висши магистрати новоизбраният довършва мандата на предшественика си. Аргумент за това черпя отново от решение № 16 от 19.10.1999 г. на Конституционния съд по к. д. № 10 от 1999 г. , в което е посочено , че значението на мандата не може да се свързва само с неговата продължителност. Нещо повече - дори предсрочно прекратен, мандатът е реализиран.

**Уважаеми господин председател,
уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,**

Накрая още веднъж бих искал да спра Вашето внимание на факта, че в този случай мандатът като правна фигура представлява установен срок за изпълнение на възложени правомощия. Основният смисъл на мандата е да се подчертае срочността на възлагането . Съгласно чл. 129, ал. 2 от Конституцията мандатът на тримата висши магистрати е седемгодишен. Това означава , че на председателя на Върховния касационен съд, на председателя на Върховния административен съд и на главния прокурор е възложено по Конституция да изпълняват правомощията си в рамките на срок от седем години. Изрично е установено и, че този мандат не може да се възобновява. От всичко това следва, че мандатът на председателя на Върховния касационен съд, на председателя на Върховния административен съд и на главния прокурор не може да бъде нито продължаван, нито подновяван. В допълнение на изложеното бих добавил, че мандатът на тримата висши магистрати е мандат на длъжността, която те заемат в йерархията на органите на съдебната власт, поради което този мандат е "индивидуален", а не "персонален".

Ето защо се налага изводът , че при предсрочно прекратяване на мандата на лицата по чл. 129, ал. 2 от Конституцията на Република България новоизбраният встъпва в мандата на предшественика си и го довършва , а не започва нов седемгодишен мандат.

**МИНИСТЪР:
/АНТОН СТАНКОВ/**

